

YEAR BOOK 2022

चालू घडामोडी

संपादक : देवा जाधवर

“जब सफलता की ख्वाहिश आपको सोने ना दे
जब मेहनत के अलावा और कुछ अच्छा ना लगे
जब लगातार काम करने के बाद थकावट ना हो
समझ लेना सफलता का नया इतिहास रचने वाला है”

- नीरज चोप्रा (सुवर्णपदक विजेता)

The
UNIQUE
academy

प्रकाशक	:	युनिक अॅकॅडमी पब्लिकेशन प्रा. लि. 1202/39, वास्तू चेंबर्स, फर्ग्युसन कॉलेज मेन गेटसमोर, शिरोळे रस्ता, पुणे-411004.
संपादक	:	देवा जाधवर (मो. 9359558186) मु. वालवड, पो. चारे, ता. बार्शी, जि. सोलापूर.
आवृत्ती	:	Year Book 2022 (58 वी आवृत्ती)
अक्षरजुळणी	:	नंदू लोखंडे
मुखपृष्ठ	:	दिशा अॅड्स
मुद्रणस्थळ	:	ए. आर. प्रिंटर्स, पुणे
वितरणासाठी संपर्क :		मृणाल इंटरप्रायजेस, पुणे. मो. 9156051330

₹ 200/-

या पुस्तकातील माहिती बिनचूक देण्यात आली आहे. तरी पण अनावधानाने काही चूका राहिल्या असतील तर विद्यार्थ्यांनी त्या पडताळून घ्याव्यात, कारण चालू घडामोडी नेहमी चालू असतात. त्यामुळे होणाऱ्या नुकसानीबाबत लेखक वा प्रकाशक जबाबदार राहणार नाहीत. या पुस्तकाचे सर्व हक्क प्रकाशाधिन आहेत. पुस्तकातील कोणत्याही भागाचे कोणत्याही माध्यमाद्वारे पुनर्मुद्रण केल्यास संबंधितावर कायदेशीर कारवाई करण्यात येईल.

अनुक्रमणिका

1 युनिक घडामोडी

... 9

- ☛ संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषद अध्यक्षपद भारताकडे
- ☛ नवीन हवाईदल प्रमुख - व्ही. आर. चौधरी
- ☛ दिल्ली-मुंबई एक्सप्रेस-वे
- ☛ SCO गटाची बैठक
- ☛ नॅशनल इन्स्टिट्यूशनल रँकिंग फ्रेमवर्क 2021
- ☛ द टाइम्स हायर एज्युकेशन रँकिंग 2021
- ☛ QS आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठ यादी 2022
- ☛ ब्रिक्स शिखर परिषद 2021
- ☛ क्वाड शिखर परिषद 2021
- ☛ महाराष्ट्र राज्य विद्युत वाहने नियमन 2021
- ☛ आरोग्य विद्यापीठाच्या कुलगुरुपदी डॉ. माधुरी कानिटकर
- ☛ पेगासस प्रकरण 2021
- ☛ पश्चिम बंगालमध्ये विधानपरिषद
- ☛ रणजितसिंह डिसले गुरुजी
- ☛ शेरबहादुर देउबा नेपाळचे पाचव्यांदा पंतप्रधान
- ☛ जी-7 राष्ट्रांची बैठक 2021
- ☛ आसाम - मिझोराम प्रांतवाद
- ☛ युनेस्को वारसा यादी 2021
- ☛ सीबीआय नवीन संचालक - सुबोधकुमार जयस्वाल
- ☛ भारताचे नवीन मुख्य निवडणूक आयुक्त - सुशील चंद्रा
- ☛ क्षेत्रफळाने सर्वात मोठी महापालिका - पुणे
- ☛ सर्वोच्च न्यायालय नवीन सरन्यायाधीस
- न्या. एन. व्ही. रमणा
- ☛ राष्ट्रीय राजधानी दिल्ली सुधारणा कायदा - 2021
- ☛ स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव
- ☛ फोर्ब्स श्रीमंताची यादी 2021
- ☛ नवीन संसद भवन - प्रोजेक्ट सेंट्रल विस्टा

2 महत्वाचे पुरस्कार

... 34

- ☛ शांतिस्वरूप भटनागर पुरस्कार 2021
- ☛ रॅमन मॅगसेसे पुरस्कार 2021
- ☛ व्हाईटले पुरस्कार 2021
- ☛ आंतरराष्ट्रीय रॅंजर पुरस्कार 2021
- ☛ जागतिक अन्न पुरस्कार 2021
- ☛ पुलित्झर पुरस्कार 2021
- ☛ आंतरराष्ट्रीय गांधी शांतता पुरस्कार 2020
- ☛ आंतरराष्ट्रीय बुकर पुरस्कार 2021
- ☛ नॉर्मन बोरलॉग पुरस्कार 2021
- ☛ लोकमान्य टिळक राष्ट्रीय पुरस्कार 2021
- ☛ सरस्वती सन्मान 2020
- ☛ तानसेन सन्मान 2020
- ☛ व्यास सन्मान 2020
- ☛ दादासाहेब फाळके पुरस्कार 2019
- ☛ सुभाषचंद्र बोस आपत्ती व्यवस्थापन पुरस्कार 2021
- ☛ IFFI महोत्सव 2021
- ☛ ऑस्कर पुरस्कार 2021
- ☛ बिहारी पुरस्कार 2020
- ☛ पंडित भीमसेन जोशी जीवनगौरव पुरस्कार 2021
- ☛ राष्ट्रीय चित्रपट पुरस्कार 2020
- ☛ यशवंत पंचायत राज पुरस्कार
- ☛ महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार 2020

🏆 गोल्डन ग्लोब पुरस्कार 2021	🏆 एशियन ऑफ दी इयर 2021
🏆 साहित्य अकादमी पुरस्कार 2020	🏆 पेटा इंडिया पर्सन ऑफ द इयर 2021
🏆 भारतरत्न पुरस्कार 2019	🏆 टाइम पर्सन ऑफ द इयर 2020
🏆 पद्म पुरस्कार 2021	🏆 रामानुजन गणिततज्ज्ञ पुरस्कार 2020
🏆 लॅन्सेट सन्मान 2021	🏆 इन्फोसिस पुरस्कार 2021
🏆 एमी पुरस्कार 2021	🏆 जनस्थान पुरस्कार 2021
🏆 राष्ट्रीय बाल पुरस्कार 2021	🏆 टेम्पलटन पुरस्कार 2021
🏆 महाराष्ट्राच्या 'एनसीसी'ला राष्ट्रीय उपविजेतेपद	🏆 डब्लिन साहित्य पुरस्कार 2021
🏆 राष्ट्रीय माध्यम पुरस्कार 'मिर्ची 98.3 दिल्ली'ला	🏆 रूडॉल्फ व्ही. शिडलर पुरस्कार 2021
🏆 टायगर टाईम्स टू अवॉर्ड	🏆 मिस युनिव्हर्स 2020
🏆 संयुक्त राष्ट्रसंघ लोकसंख्या पुरस्कार 2020	🏆 यिदान पुरस्कार 2021
🏆 लिजन ऑफ मेरिट पुरस्कार नरेंद्र मोदींना	🏆 नोबेल पुरस्कार 2021
🏆 किड ऑफ द इयर 2020	

3 क्रीडा घडामोडी

... 72

🏆 राजीव गांधी खेलेरत्न पुरस्काराचे नामकरण मेजर ध्यानचंद पुरस्कार	🏆 चौथ्या खेले इंडियाचे यजमानपद हरियाणाला
🏆 टोकियो ऑलिम्पिक स्पर्धा 2021	🏆 एका षटकात सहा षटकार - केरॉन पोलाई
🏆 टोकियो पॅरालिम्पिक स्पर्धा 2021	🏆 जगातील सर्वात मोठे स्टेडियम - नरेंद्र मोदी स्टेडियम
🏆 ग्रॅंड स्लॅम टेनिस स्पर्धा 2021	🏆 विजय हजारे करंडक 2021
🏆 कोपा अमेरिका फुटबॉल स्पर्धा 2021	🏆 आयपीएल 14 वी 2021
🏆 युरो चषक फुटबॉल स्पर्धा 2021	🏆 लॉरियस जागतिक क्रीडा पुरस्कार 2021
🏆 दुसऱ्या खेले इंडिया विद्यापीठ क्रीडा स्पर्धा कर्नाटकमध्ये	🏆 ड्युरॅंड करंडक 2021

4 राजकीय घडामोडी

... 95

🏆 रजनी पाटील यांची राज्यसभेवर बिनविरोध निवड	🏆 चार राज्ये आणि एक केंद्रशासित प्रदेश निवडणुका 2021
🏆 जर्मनीत सोशल डेमोक्रेट्सचा विजय	🏆 महाराष्ट्राचे सध्याचे मंत्रिमंडळ
🏆 अफगाणिस्तान नवीन प्रमुख-मुल्ला मोहम्मद हसन अखुंद	🏆 महाराष्ट्रातील उच्चपदस्थ

- 📌 भारतातील उच्चपदस्थ
- 📌 घटकराज्य / राज्यपाल / मुख्यमंत्री
- 📌 केंद्रीय मंत्रिमंडळ विस्तारासह (7 जुलै 2021)
- 📌 भारतातील राज्य, राजधानी आणि स्थापना वर्षे

5 आर्थिक घडामोडी

... 117

- 📌 जागतिक गुंतवणूक अहवाल 2021
- 📌 NBFID विधेयक 2021
- 📌 राज्य अन्न सुरक्षा निर्देशांक 2021
- 📌 शाश्वत विकास निर्देशांक 2021
- 📌 नवीन परकीय व्यापार धोरण 2021-2026
- 📌 सिंपल ठरले देशातील फाईनटेक स्टार्टअप
- 📌 बँड बँक
- 📌 महाराष्ट्र अर्थसंकल्प 2021-22
- 📌 15 वा वित्तआयोग अंतिम अहवाल
- 📌 केंद्रीय अर्थसंकल्प 2021-22

6 विज्ञान घडामोडी

... 155

- 📌 जेफ बेझॉस अवकाशवारी
- 📌 'नासा'चे पर्सिव्हरन्स मंगळावर
- 📌 भारतीय वंशाची तिसरी महिला अवकाशवीर-शिरीषा बांदला
- 📌 जागतिक उपग्रह विक्रमात सुमेधची छाप
- 📌 म्युकर मायकोसिस (काळी बुरशी)
- 📌 भारतीय वंशाच्या स्वाती मोहन ठरल्या यशाच्या शिल्पकार
- 📌 सुपर मून, चंद्रग्रहण एकाच दिवशी
- 📌 2021 मधील युद्धसराव
- 📌 अॅमेझोनिया-1 सह 19 उपग्रह अवकाशात
- 📌 आयएनएस करंज

7 पर्यावरण घडामोडी

... 161

- 📌 ब्लू फ्लॅग दर्जा
- 📌 स्टेटस ऑफ लेपर्ड इन इंडिया अहवाल
- 📌 IPCC अहवाल 2021
- 📌 देशातील सर्वोत्कृष्ट राष्ट्रीय उद्याने,
- 📌 ग्रीनपीस अहवाल
- 📌 प्राणिसंग्रहालयांना गौरवणार
- 📌 अर्थशाॅट प्राइज 2021
- 📌 राज्यातील 50 वे अभयारण्य - कन्हाळगाव
- 📌 मायारिस्टीका स्वप्नस जैविक वारसा क्षेत्र
- 📌 जागतिक वायु गुणवत्ता अहवाल
- 📌 भारतातील नवीन रामसर स्थळे

8 विविध विकास योजना

... 168

- ❏ प्रधानमंत्री डिजीटल आरोग्य अभियान
- ❏ शरद शतम आरोग्य कवच विमा योजना
- ❏ मीनाताई ठाकरे ग्रामीण पाणी साठवण योजना
- ❏ संत भगवानबाबा शासकीय वसतिगृह योजना
- ❏ ग्राम उजाला योजना
- ❏ माझी वसुंधरा - E - Pledge
- ❏ प्रधानमंत्री कौशल्य विकास योजना 3.0
- ❏ STARS प्रकल्प अभियान
- ❏ मुख्यमंत्री जलसंवर्धन कार्यक्रम
- ❏ मिशन इंद्रधनुष्य 3.0
- ❏ महासमृद्धी महिला सक्षमीकरण अभियान
- ❏ डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जीवन प्रकाश योजना
- ❏ आहार क्रांती अभियान
- ❏ जलशक्ती मोहिम (कॅच द रेन अभियान)
- ❏ पीएम केअर्स फॉर चिल्ड्रन
- ❏ प्रधानमंत्री उज्वला योजना
- ❏ शरद पवार ग्रामसमृद्धी योजना
- ❏ लाइट हाऊस प्रकल्प (LHP) योजना
- ❏ प्रधान मंत्री किसान ऊर्जा व उत्थान महा-अभियान (पीएम कुसुम)
- ❏ राष्ट्रीय कृषि विकास योजना
- ❏ प्रधानमंत्री गरीब कल्याण अन्न योजना
- ❏ डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर कृषि स्वावलंबन योजना
- ❏ बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना
- ❏ अटल सौर कृषि पंप योजना
- ❏ मुख्यमंत्री सौर कृषि पंप योजना
- ❏ भाऊसाहेब फुंडकर फळबाग लागवड योजना
- ❏ महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी अंतर्गत फळबाग लागवड योजना
- ❏ 'विकेल ते पिकेल' अभियान
- ❏ संत तुकाराम वनग्राम योजना
- ❏ प्रधानमंत्री सूक्ष्म खाद्य उद्योग उन्नयन योजना
- ❏ दहा हजार शेतकरी उत्पादक संस्थांची निर्मिती व प्रोत्साहन योजना
- ❏ पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर रोपवाटीका योजना
- ❏ पशुधन विमा योजना
- ❏ राजे यशवंतराव होळकर महामेष योजना
- ❏ राष्ट्रीय गोकुळ अभियान
- ❏ महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्ममुक्ति योजना
- ❏ प्रधानमंत्री किसान मानधन योजना
- ❏ डॉ. पंजाबराव देशमुख व्याज सवलत योजना
- ❏ जननी सुरक्षा योजना
- ❏ प्रधानमंत्री सुरक्षित मातृत्व अभियान
- ❏ प्रधानमंत्री मातृ वंदना योजना
- ❏ नवसंजीवनी योजना
- ❏ मातृत्व अनुदान योजना
- ❏ आयुर्वेद, योग व निसर्गोपचार, युनानी, सिद्ध आणि होमिओपॅथी
- ❏ स्वर्गीय बाळासाहेब ठाकरे रस्ते अपघात विमा योजना
- ❏ महात्मा फुले जन आरोग्य योजना व आयुष्यमान भारत- प्रधानमंत्री जन आरोग्य योजना
- ❏ महिला बाल विकास योजना
- ❏ उज्वला योजना
- ❏ तेजश्री फायनान्शिअल सर्व्हिसेस योजना

❏ माझी कन्या भाग्यश्री योजना	❏ शबरी आदिवासी घरकुल योजना
❏ चाचा नेहरू बाल महोत्सव योजना	❏ रमाई आवास योजना
❏ बेटी बचाओ बेटी पढाओ योजना	❏ राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम
❏ प्रधानमंत्री आवास योजना	❏ जल जीवन अभियान
❏ राजीव गांधी ग्रामीण निवारा सुधारित योजना-2	❏ जलस्वराज्य-2 कार्यक्रम
❏ महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- महाराष्ट्र	❏ अटल भूजल योजना (अटल जल)
❏ पंडित दीनदयाळ उपाध्याय घरकुल जागा खरेदी अर्थसहाय्य योजना	❏ अटल पुनरुज्जीवन व नागरी परिवर्तन अभियान (अमृत)
	❏ मुख्यमंत्री ग्रामीण पेयजल योजना

9 महत्वाच्या निधन वार्ता

... 192

❏ दिलीपकुमार	❏ जगमोहन मल्होत्रा
❏ गणपतराव देशमुख	❏ जगन्नाथ कुंटे
❏ सुंदरलाल बहुगुणा	❏ नरेंद्र भिडे
❏ रामलक्ष्मण (विजय पाटील)	❏ पी. बी. सावंत
❏ मिलखा सिंग	❏ इलाही जमादार
❏ सोली सोराबजी	❏ नरेंद्र 'बुल'कुमार
❏ एम. नरसिंहम	❏ प्रा. शशिकुमार चित्रे
❏ राजीव सातव	❏ उस्ताद गुलाम मुस्तफा खान
❏ एम. एस. नरसिंहन	❏ डॉ. कल्याण काळे
❏ डॉ. अरुण निगवेकर	

10 संकीर्ण माहिती

... 203

❏ महत्वाच्या समित्या	❏ काही प्रमुख दिन व 2021 मधील त्या दिनाच्या मुख्य संकल्पना (Themes)
❏ चर्चित पुस्तके	
❏ दिनविशेष	

11 लोकराज्य नोट्स

... 225

12) परीक्षेला जाता जाता... ... 250

13) आयोगाच्या पेपर्समधील चालू घडामोडी ... 266

- ✎ राज्यसेवा पूर्व परीक्षा - 21 मार्च 2021
- ✎ महाराष्ट्र अभियांत्रिकी पूर्व परीक्षा - 27 मार्च 2021
- ✎ UPSC Engineering Services - 18 जुलै 2021
- ✎ PSI/STI/ASO पूर्व परीक्षा - 4 सप्टेंबर 2021
- ✎ UPSC पूर्व परीक्षा - 10 ऑक्टोबर 2021

14) सराव प्रश्न स्पष्टीकरणासह ... 281

महाराष्ट्रातील स्थानिक स्वराज्य संस्था (2020-21 च्या महाराष्ट्र आर्थिक पाहणीनुसार) :

घटक	सध्याची संख्या	महाराष्ट्र स्थापनेच्या (1960) वेळची संख्या
जिल्हापरिषदा	34	25
पंचायत समित्या	351	295
ग्रामपंचायती	27832	21636
महानगरपालिका	27	3
नगरपरिषदा	241	219
नगरपंचायत	128	--
कटक मंडळे	7	7

कटक मंडळे जगात तीनच देशात आहेत. 1) भारत 2) बांग्लादेश 3) पाकिस्तान